СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 199. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 26. серпня, 1929. VOL. XXXVII. No. 199. Jersey City, N. J., Monday, August 26, 1929. THREE CENTS.

СУДДЯ ЗАБОРОНИВ СТРАЙК ЮНІЇ „ПЕЙНТЕРС, ДЕКОРЕЙТОРС ЕНД ПЕЙПЕРГЕНГЕРС"

ЗАБОРОНУ ВИДАВ НА ЗАЯВУ ТОВАРИСТВА ПІДРЯДЧИКІВ, НЕМОВБИ ТО РОБІТНИЧА ЮНІЯ ПОРУШИЛА ДОГОВІР. АЛЕ СТРАЙК БУДЕ.

НЮ ЙОРК, 24 серпня. — Суддя верховного суду Геттінг видав заборону страйку 17,000 членів робітничої юнії фарбовщиків, декораторів та шпалерщиків. Їх юнія останнього четверга одноголосно заявилася за страйком, щоби добитися 10% прибавки до їх заробітньої платні.

Представник товариства підрядчиків фарбовщиків звернувся до суду з проханням видати заборону юнії оголошувати цей страйк, бо вона порушує договір її з товариством підрядчиків. Коли суддя оголосив свою заборону, то, по заяві юнії, вона вже розіслала була письменне повідомлення своїм членам про страйк.

Всі члени юнії мусять у понеділок зявитися в помешканню своєї юнії для реґістрації. На роботу будуть післані у вівторок лише до тих підрядчиків, які вже приняли вимоги юнії збільшення платні робітникам на 10% та заведення пятьденного тижня праці, як це вже є в инших будівельних юніях. Кажуть, що вже 4,000 членів юнії зможуть у вівторок стати на роботи до тих підрядчиків, що погодилися на нові вимоги юнії.

ПЛЯНИ БОРОТЬБИ З БЕЗРОБІТТЯМ.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ БОРОТЬБИ З БЕЗРОБІТТЯМ ЗАЯВЛЯЮТЬ, ЩО БЕЗРОБІТТЯ ЦЕ СУСПІЛЬНИЙ ЗЛОЧИН В ЧАСИ НАШОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

ВИЛІЯМСТАВН (Масс.), 24 серпня. — Інститут політичних наук взяв на себе ініціятиву по утворенню всеамериканської організації для боротьби з безробіттям. Ця організація має розробити плян публичних робіт для всіх стейтів та окремих громад, які повинноси переводити в часи безробіття. Ініціятори думають, що ця організація мусить бути постійною федеральною комісією.

Сторонники створення такої комісії на конференції заявляли, що безробіття в сучасну добу цивілізації є великим суспільним злочином, з яким все громадянство повинно боротися всіма силами. Воно дотикається найбільшого числа громадян Америки, бо згідно з заявою секретаря праці Дейвіса, в Америці є 86% населення бідного, яке вразі великої економічної кризи може опинитися на вулиці без праці.

208,000,000 НА НАРОДНЮ ОСВІТУ.

ЦЯ СУМА БУДЕ ВИТРАЧЕНА НА ОСВІТУ В МІСТІ НЮ ЙОРКУ В 1929—1930 РОЦІ.

НЮ ЙОРК, 24 серпня. — Ухвалено буджет на шкільництво в наступному навчебному році. Загальна сума, яка буде вжита на народню освіту в місті Ню Йорку, виносить 208 міліонів долярів. З того на міські школи асигновано 136,810,790 долярів. Місто дає з власних коштів 94,976,000 долярів, а стейт і держава 41,833,000 долярів.

Крім того міліони будуть витрачені на инші, не міські, школи, що дає величезну, зазначену в горі суму 208 міліонів долярів.

ЗДОБУЛА 10,000 НАГОРОДИ.

ВИГРАЛА НА ПЕРЕГОНАХ У ПЛИВАННЮ.

ТОРОНТО (Канада), 24. серпня. — Панна Марта Мореліус з Ню Йорку здобула на перегонах у пливанню 10,000 долярів нагороди. Вона за 5 годин, 24 мін. і 22 секунди обігнала свою конкурентку, п. Товер, на 100 ярдів, проплививши віддаль 10 миль. Товер одержала другу нагороду в сумі 3,000 долярів.

СИЛА РАДІО-ХВИЛІ.

МОНТРЕАЛ (Канада), 24 серпня. — Тут переведено досліди над силою радіо-хвиль. Досліди показали, що короткі радіові хвилі проходять крізь скелю в 300 стіп грубости. Поміщені в спеціяльно замурованії печери радіо-апарати приймали радіові повідомлення, хоч вони були віддалені від надвору камінними стінами печері в 300 стіп завгрубшки.

ЖІНКА ЛІНДБЕРҐА ЛЕТУНКОЮ.

МУЖ ВИВЧИВ ЇЇ ЗА ДЕВЯТЬ ГОДИН ПРАВИТИ ЛІТАКОМ.

ГИКСВІЛ (Л. А.), 24 серпня. — Сьогодня жінка Ліндберґа перший раз сама літала на літаку. Муж придивлявся до її лету з летничого поля. Вона тричі добре підносилася в повітря й гарно осідала на летничому полі. Ліндберґ каже, що вона буде гарною летункою, бо він учив її управляти літаком всього девять годин. Це найкоротший курс науки, який коли небудь хто побирав. Очевидно, Ліндберґ не лише знаменитий летун, але й гарний учитель.

ГОТУЮТЬ ПОЧТУ ДЛЯ ЦЕПЕЛІНА.

ВАШИНҐТОН, 24 серпня. — Почтовий департамент заявив, що почтовий уряд приймає для „Графа Цепеліна" почту, яку він забере у Лос Енджелесі. Всі листи будуть штемпльовані спеціяльними печатками. Почту, яку цепелін забрав у Лейкгорсті перед своїм відлетом навколо світа, теж поштемпльовано спеціяльними печатками в Лейкгорсті з написом, що це почта, яка обійшла навколо світа.

В Лос Енджелесі вже пороблено всі приготовання до приняття на летничому полі „Графа Цепеліна".

КІТ, ЩО ВБИВАЄ ГАДЮК.

МОНТ СЕВЕДЖ (Мд.), 24 серпня. — Проживаючи тут пані Мекнемі має в себе кота, який систематично полює на ідовитих гадюк і вбиває їх. Особливо багато забиває він „мідноголових" гадюк. Забитих гадюк він приносить до хати.

ПРИСУД У ЦИҐАНСЬКІМ ПРОЦЕСІ.

Процес, який ведено від довшого часу перед кошицьким судом проти ватаги циганів, обвинувачених у грабіжницьких убивствах, закінчивсь 20. липня. Гол. обвинуваченим Фільке та Рибаря засудили на досмертну тюрму, а інші дістали по 4—15 літ вязниці.

ЗАБОРОНА КОНТРАКТОВОЇ ПРАЦІ В КАНАДІ.

Велику вагу привязується недавному урядовому розпорядженню, яке забороняє привозити до Канади з чужих країв законтрактованих робітників. Про видання сього розпорядження оповістив 9. серпня в Галіфаксі міністер праці П. Гіпен. Заборона відноситься до чужинців, які хочуть дістатися до Канади за контрактом, або умовою, що мають виконувати якість рід праці. В деяких випадках міністер іміґрації має право увільняти від постанов розпорядження.

В РІДНЕ ГНІЗДО.

Наш тенор, п. Денис Руснак, брат оперового співака Ореста Руснака, завитав по 10-місячнім турне до рідного гнізда. Пан Руснак виступав у більших европейських містах, як Брюсель, Ліеж, Париж, Амстердам, Софія, Атени, Білгород, Будапешт. Концерт в Царгороді мусів бути відложений ізза технічних трудностів. Вже в вересні зобовязаний співак виступити в Каїрі й Мароку, звідки удасться до Індій. Цікавий епізод лучився нашому землякови в Атенах, де по концерті якась невідома Українка обцілувала нашого земляка перед театром, сказала зворушеним голосом „слава не поляже" і зникла в товпі. — (Чертковецький „Час").

СПІЛКА РАДИКАЛІВ З ВШЕХПОЛЯКАМИ.

Львівське „Діло" оголосило подробиці про виборчу спілку українських соціялістів-радикалів в Тернополі з тамошніми вшехполяками. Спілка була з нагоди виборів до тернопільської міської ради. Сю спілку заключили радикальні провідники д-р Брикович і д-р Чумак після розбиття спільного українського виборчого фронту, де ставили по диктаторськи свої кандидатські вимоги. Завдяки спілці радикалів з вшехполяками згадані радикальні провідники увійшли до тернопільської міської ради. При їх помочі увійшов там також тернопільський парох Громницький, якого вони до того часу лаяли як зрадника і хруня.

ТРИ РОКИ ЗА КРАДІЖ З ПОЧТИ.

20-літний Стефан Ригорчук зі Сифтону, Ман., дістав від поліційного судді Гавкінса три роки тюрми за крадіж з почти. В суді доказано, що 29. липня обвинувачений сягнув рукою через одну почтову скринку на почті в Сифтоні до другої скринки, досягнув там лист, відтак підписав чек, який був в листі, і старався той чек зміняти в однім тамошнім сторі. Закон приписує в таких випадках мінімальну кару три роки в карнім заведенню і суддя сказав, що хоч він сам не хотів би замикати молодого чоловіка на довший час в тюрмі, то супроти закона він безсилий.

ПОХОВАЛИ ВБИТОГО ХЛОПЦЯ.

У Сомервіл, Н. Дж., при великому напливі людей поховали хлопця Івана Колесара, якого забив фармер на кукурузяному полі. Священик у своїому слові над гробом сказав, що вбивство цього хлопця є такий страшний злочин, який потряс цілою Америкою. Лікарі мають дуже мало надій, що виживе другий підстрілений фармером хлопець, Йосиф Климентович, який тепер у шпиталі бореться зі смертю, маючи 24 рани на своєму тілі.

ВВАЖАЄ КОМУНІЗМ ЗА „ДЖОК".

Коли комуністичні промовці з Венкувера та Едмонтону приїхали до Дромгелер, то довідалися, що там не мають де говорити. Кид Борис сказав, що дасть салі на мітинги майнерської юнії, але не для комуністів. Одначе найсмішніше є, що сам Борис був донедавна провідником комуністів і був арештований за комуністичну діяльність. Тепер він прийшов до того переконання, що комунізм є „джок". Комуністи мусіли відбути свій мітинг на сусіднім незабудованім лоті.

КАНАДА МАЄ $72,560,501 ДОХОДУ З ЛІКЕРІВ.

Домініяльне статистичне бюро оголосило звідомлення про торговлю лікерами в Канаді в 1928 р. Лікерові комісії в ріжних провінціях Канади продали в тім році лікерів за 107,-694,384 долярів, тобто майже по десять долярів на кожду особу. В двох провінціях, Острів Князя Едварда і Нова Скошія, нема урядової торговлі лікерами. З торговлі лікерами мала держава $72,650,-501 чистого доходу; з сеї суми $49,805,291 припало для домініяльної каси, а решта, $22,855,261, для провінцій.

НОВИЙ РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОМИСЛ.

Про новий римо-католицький промисл доносять з Торонто, Онт. В день св. Христофора римо-католицький священик о. Стефан Оад з церкви Монт-Кармельської Пресвятої Діви перепроваджував церемонію, яка мала забезпечувати автомобілі перед нещасливими випадками. Він натирав згромаджені автомобілі мощами сирійського мученика, котрий після передання переносив на своїх барках подорожних через ріку, на якій не було моста. Около 1,500 автомобілів зібралося, щоби священик натер їх чудотворними мощами. Щорічне натирання автомобілів мощами святого, запроваджене о. Оадом, набрало між католиками великого розголосу і вони зіїзджаються на той день до Торонта з усіх усюдів. Кажуть, що навіть деякі не-католики асекурують свої автомобілі в такий спосіб перед нещастям.

Убраний в свої ризи священик іде з мощами і дотикається ними кождого автомобіля, раз самого воза, а другий раз машини, яку два помічники отвирають для нього. Крім сього священик кропить кождий автомобіль і дає медалик властителеви, а котрий сього хоче, то може купити собі більшу відзнаку, яку прибивається до автомобіля.

ОБЛОГА ВБИЙНИКА У СОФІЇ.

Якийсь Ніколов у Софії в приступі зависти застрілив свою жінку та брата. Коли прийшла поліція перед його хату, Ніколов забарикадувався і став стріляти. Поліція відстрілювалася. Ніколов мав досить муніції, тому пять годин стріляв на поліцію. Поліція вжила вкінці ручних ґранатів. Коли по боці поліції впало пятьох убитих і сімох ранених, дім Ніколова підпалили. Тоді Ніколов застрілився.

ВИВЕРНУЛОСЯ АВТО З ЯЙЦЯМИ.

По дорозі з Чорткова до Яголниці перевернулося авто з вантажем яєць. Побилося кілька тисяч яєць, що утворили на дорозі величезну яєшню. Авто сильно ушкоджене. З катастрофи вийшли потовчені шофер Антонишин і робітник Юськів із Вигнанки, який їхав тим самим автом. Антонишина відвезли до загального шпиталю у Львові.

АРЕШТОВАНІ ПІД ЗАКИДОМ ГРАБУНКОВОГО НАПАДУ.

На родину директора народньої школи в Старім Самборі, Шималу, виконано на днях сміливий грабунковий напад. Напасники поранили дир. Йос. Шималу і його жінку Ванду та забрали 1,500 зол. Поліція арештувала в Дрогобичі як підозрілих у нападі Пилипа Нечипора, Мик. Гриндзюка та Петра Гащука, всіх із дрогобицького повіту. Підчас погоні за злодіями поліції стріляли в місцевости Генкова Гора біля Тустанович. Гащука, який скривався у копицю сіна, зранили в руку та шию. Всіх трох арештованих передано судови.

ВІДГОМІН НЕДОПУЩЕННЯ ПОЛЯКІВ З СРСР НА ВАРШАВСЬКИЙ ЗІЗД.

Читаємо в польських часописах: У Київі відбулася велика протипольська демонстрація. Кілька тисяч людей зібралося на площі Богдана Хмельницького. Демонстрацію зорганізували на знак протесту проти недопущення на зїзд закордонних Поляків у Варшаві делеґації польських комуністів із Радянської України. Делеґат III. Інтернаціоналу Лазорішек у своїй промові заповідав недалеку революцію в Польщі. Маніфестанти несли транспаренти з польськими й українськими написами: „Хай живе комуністична революція в Польщі!" Міліція не допустила демонстрантів під польський консулят. — У Харкові оголошено як відповідь на недопущення польських комуністів із Рад. України на варшавський зїзд відозву в імені 80 тис. Поляків-робітників і селян Рад. України. В заяві цій м. ін. сказано, що СРСР був одинокою країною, в якій вибори на зїзд закордонних Поляків переведено на справді демократичних основах. Далі сказано в заяві, що ніякої національної єдности в Польщі нема. Польський уряд переслідує національні меншости, а польське працююче населення в СРСР не вимагає охорони своїх національних прав польськими буржуями й обшарниками, бо саме в СРСР воно втішається такою свободою, добробутом і правами, яких ніколи не здобуде у своїй фашистівській батьківщині.

БЛЮХЕР ВИДАВ НАКАЗ УБИВАТИ БІЛОҐВАРДЕЙЦІВ, ДЕБ ВОНИ НЕ БУЛИ

ПОГРОЖУЄ ПЕРЕСЛІДУВАТИ ЇХ НАВІТЬ У ХАРБІНІ. НАНКІН ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ НА ВІЙСЬКО ДО МУКДЕНА.

РИҐА (Латвія), 24. серпня. — Приїхавший до Чити генерал Блюхер видав наказ, яким оголосив білоґвардейців найбільшими ворогами большевицької Росії. Вони завдяки своїй високій боєздатности багато завдають клопоту большевикам. Ухиляючись від боїв безпосередньо з червоною армією, вони пробираються в запілля радянського війська й там дезорганізують комунікацію та тероризують населення й ріжні військові установи, що знаходяться в запіллю.

Боєздатних білоґвардейців у Манджурії числять на яких 5,000 душ, а всього організовано 12,000. Розпочинаючи рішучу боротьбу з білоґвардейцями, Блюхер видав наказ нищити їх, деб вони не були. Коли буде можливість і нагода, то червоноармійці мусять переслідувати їх навіть на китайській території, аж до Харбіна включно.

Бувший радянський генеральний консуль у Харбіні, Мельніков, заявив, що тепер большевицька дипльоматія робить останні зусилля розвязати конфлікт з Китаєм способом порозуміння. Колиж цього не пощастить зробити в короткому часі, то тоді вже має говорити своє слово червона армія.

ШАНҐАЙ (Китай), 24. серпня. — Японське правительство заявило протест китайському правительству проти позбавлення японської газети „Ніші Ніші" права пересилки почтою. Вже місяць тому, як зробив цю заборону командант шанґайської залоги, але отверто про це не оголошував. Лише тепер адміністрація газети довідалася, що її газети почта не пересилає.

Міністер шляхів Сун Фо заявив, що нанкінське правительство мусить узяти під свою контролю Східно-Китайську залізницю, бо тепер всі залізниці Китаю обєднані під одною управою центрального правительства. Притім він заявив, що манджурська влада цілком приготована зустрінути ріжні несподіванки й вона має досить сили, щоби відбити всі радянські напади.

Нанкінське правительство повідомило губернатора Манджурії, що воно приготовило один міліон долярів военного фонду, який скоро вишле до Мукдена. Це перший раз, коли центральне китайське правительство пособляє Манджурії.

СНОВДЕН ЗНОВУ НЕ ЗГОДЖУЄТЬСЯ.

У ПОНЕДІЛОК ЗБЕРЕТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ, НА ЯКІЙ КОЖНА ДЕРЖАВА ЗРОБИТЬ ПУБЛИЧНУ ЗАЯВУ ПРО СВОЄ СТАНОВИЩЕ В ПИТАННЮ РЕПАРАЦІЇ.

ГАҐА (Голяндія), 24. серпня. — Після довгих нарад представник держав бувшої антанти, бельґійський міністер Джаспар, заявив Сновденови, що бувші союзники згідні задовольнити його вимогу, але не на всі 100%, а лише на 75%. Сновден потім довго конферував по телефону з Мек Доналдом, а після того відмовився приняти нове предложення союзників. Фінансові англійські експерти числять, що предложення Джаспара задовольнює вимоги Сновдена не на 75%, а 60 %.

Спільно учасники конференції всіх держав вирішили скликати у понеділок пленарне засідання конференції, на якому кожна делеґація зложить заяву про становище, яке займає її держава в справі пляну Йонґа.

Штреземан також стоїть на свойому й заявляє, що на жадну згоду Німеччина не піде так довго, як довго їй не буде забезпечена скора евакуація з Надренії антантських військ.

КАЖЕ, ЩО ПЕРЕГОВОРИ ЙДУТЬ ДОБРЕ.

ДОС ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ЙОГО ПЕРЕГОВОРИ З МЕК ДОНАЛДОМ СТОЯТЬ НА ДОБРІЙ ДОРОЗІ.

ЕЯДЖИН (Шкоція), 24. серпня. — На обіді в честь Мек Доналда американський амбасадор Дос заявив, що його переговори з Мек Доналдом у справі морського обезброєння проходять успішно, але вони ще не досягли таких результатів, щоби можна було їх оголосити до публичного відома. Він сподівається, що слідуюча конференція по морському обезброєнню досягне такого порозуміння, яке задовольнить обидві сторони й дасть можливість ратифікувати його парляментом та конґресом.

ЦЕПЕЛІН ЛЕТИТЬ ДО АМЕРИКИ.

ТОКІО (Японія), 24. серпня. — Після того, як „Граф Цепелін" відлетів від японського берега, він попав у полосу великої бурі та громовиці. Але цю негоду він переборов успішно й тепер знаходиться далеко на океані, прямуючи до Алеутських островів.

Метеорольоґи кажуть, що на шляху він має ще стрінути сильну бурю, але це мало турбує повітроплав, бо він уже дав докази своєї витривалости. Екенер сподівається прилетіти до Лос Енджелеса десь у ночі з вівтірка на середу.

ЗНОВУ ПОЧАЛИ ЛЕТ.

МОСКВА (СССР), 24. серпня. — Радянський летун Шестаков з товаришами знову почав свій лет до Ню Йорку на новому літаку „Страна Саветов". Перший літак розбився в Сибірі підчас лету до Америки.

ТРУЇЛИ ЧОЛОВІКІВ.

БУДАПЕШТ (Угорщина), 24. серпня. — У двох угорських селах арештовано 100 вдів, яких обвинувачують в отруєнню своїх мужів. Отрую вони купували в бабки, котра сама отруїлася, коли виявилося, що вона на жадання жінок давала їм отрую для чоловіків.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Загряниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМУНІСТИЧНЕ ЛИЦЕМІРСТВО

У другу річницю страти Сака й Ванцеті комуністи в Америці врядили в їх память віча. На тих вічах вони представляли Сака й Ванцеті як анархістів, що впали в боротьбі з капіталізмом за кращу долю робучого люду. Вони представляли їх жертвами капіталістичного несправедливого суду і т. п. Гіркі сльози проливали комуністичні промовці над долею цих двох анархістів, але то були сльози лицемірів, бо большевики у себе в Росії, де вони безконтрольно панують над нещасним населенням бувшої імперії, не двох однодумців анархістів Сака й Ванцеті розстріляли, замордували або в далеке заслання післали.

Тут вони „плачуть" на долею „борців за кращу долю робітництва", а в своїй деспотії в страшний і жорстокий спосіб переслідують усіх тих, що йдуть иншими, не комуністичними шляхами, в боротьбі за кращу долю робітництва. Тисячі анархістів і десятки тисяч соціялістів ріжних переконань кровава рука большевицького терору або замордувала, або заслала на Сибір чи в Соловецький манастир. Тисячі старих випробуваних соціялістів, революціонерів і анархістів змушені шукати собі притулку в ріжних чужоземних капіталістичних державах, щоби врятуватися від кровавої розправи з ними комуністичних можновладців, спадкоємців бувшої царської Росії.

Колиб Сако й Ванцеті та й инші, над долею яких большевики проливають крокодилячі сльози, опинилися при житю в большевицькій сатрапії, вони булиб там замордовані, як і тисячі инших, лише за одну проповідь своїх анархічних ідей, навіть колиб не робили жадного активного, чинного виступу проти большевицької влади. Ось тут відбивається, як в краплині води, большевицька гипокризія, брехливість, обман, якими вони намагаються засліпити робітничі маси та представити себе оборонцями „всіх покривджених і пригноблених". Чудова ілюстрація того, як кати говорять про чоловіколюбство, про доброту й любов до ближнього.

Найліпшим вшануванням памяти Сака й Ванцеті зі сторони большевиків булоби, колиби вони в радянській сатрапії розкрили двері своїх вязниць, як уже не для всіх соціялістів, то хочби для анархістів, до яких, по твердженню большевиків, належали Сако й Ванцеті. Тоді большевики показалиб, що вони дійсно співчувають долі пригноблених і переслідуваних. Большевики шукають кожного разу в оці другого маленьку порошинку й роздувають її в цілу гору, але в себе не бачать величезної кровавої гори трупів, замордованих ними борців за кращу долю працюючих мас.

Св. д-р Микола Копачук.

ЛИТОВЦІ І РИМ

Причина незгоди.

Ще від часу заключення т. зв. **конкордату** між Польщею і Ватиканом не вгавають слухи в американській пресі, що назріває відірвання литовської римо-католицької церкви від злуки з т. зв. Святою Столицею. Звісно, той конкордат, як політичний акт першорядної ваги, означав з боку папи повну згоду на відданне під папську власть всего католицького непольського населення в Польщі, а під політичним оглядом був він виразом згоди папи на теперішні границі Польщі, на які Литва і насильно підчинені Польщі Литовці, головно місто Вильно і околиця, ніколи не годилися і не згодяться. Цей конкордат, що несправедливо віддає в церковне й політичне поневолення велику частину литовського народу, що находиться під польським пануванням, всі Литовці важають ворожим виступом папи проти життєвих інтересів литовського народу, котрий майже в цілості визнає римо-католицьку віру, і проти литовської держави. Литовці тим більше огірчені на папу за те, що він, зігнорувавши їхній протест, внесений ще перед заключенням конкордату, дальше робить всі заходи, щоб нахилити Литовців до признання того конкордату. До цього діла береться апостольська столиця в двоякий спосіб: і добром і злом, і просьбою і грозьбою.

Папська ласка й папський гнів.

Послугуючися методою лиса з казки, що похвалами витуманив шматок смачного сира з дзюбка крука, папа зразу своєю ласкавістю хотів наклонити Литовців до приняття свого конкордату з Польщею. Так до литовського післанця до Риму, каноніка Стангаітіса, що мав ударемнити заключення конкордату, папа приняв дуже ласкаво й відправив до дому з почесним титулом „папського пралата", а литовському міністрові заграничних справ обіцяв червоний капелюх і інші відзнаки. З цього видно, що папа заходився ласками й дарунками придобрухати Литовців.

Та Литовці, **видко, не діти й не. Рутенцям папа, щоб лакомитися на папську ласку й датися заманити облесливим словам,** запротестували як найгостріще проти силою накиненого конкордату. Не тільки, що з тих Литовців, котрі, по неволі, живуть під польською окупацією, ніхто не прилітав літаком, щоб присягнути на конкордат, **але литовська держава, як конкордат ввійшов у силу, приказала папському нунцієви в Ковні заразже покинути Литву.**

На такий рішучий і мужний спротив Литовців папа і собі обернув кожух і став погрожувати їм. Ще раніше папа Пій написав острий лист до литовського духівництва, в котрім напоминав, щоб воно не мішалося до політики й не занедбувало своїх церковних обовязків і вказував на те, що від політичної діяльности священства терпить церква шкоду. За папською допомогою Рим старався розагітувати литовський народ проти його духівництва, закидаючи цьому послідньому занедбування духовних обовязків задля світських справ.

Коли ці погрози не осягнули бажаного успіху, **папа взявся знов на дипломатичні хитрощі й вислав до Литви архиепископа Матулевича, щоб він приєднав Литовців до згоди на конкордат.**

Духівництво проти папи.

Можливо, що дехто гадає, що то лиш якісь схизматики, радикали, соціялісти, або безвірники серед Литовців виступили так рішучо проти папського конкордату з Польщею. Тимчасом воно не так. Цілий литовський нарід не лиш разом зі своїм духівництвом, але якраз на чолі з ним спротивився переведенню в життя вже кілька разів спімненого конкордату. В Литві, як і в Росії і всюди в Східній Европі, де немає індустрії і в слід за тим і промислових богачів, провід народу спочиває в руках бідної урядничої інтелігенції, отже й духовенства. Та вже де як де, але в Литві в теперішню пору духівництво має в своїх руках всю власть в державі. На приклад в литовському уряді було кілька священиків міністрами, між котрими найвизначніщим був ігумен Крупавіціюс, міністер рільництва. Міністром заграничних справ був також священик, Реніс. Кромі того ще декілька инших важних посад в державних, фінансових і господарських установах є заняті визначними й здібними священиками, очевидно римо-католиками.

Та не зважаючи на свій великий вплив в державі, духівництво поставило інтерес свого народу куди висше своїх кастових справ, вважає послух свому народові святіщим ніж послух свому заграничному найвисшому керманичеви церкви, котрий очевидячки своїм конкордатом попирає інтереси Польщі, що зміряють на спольщення і знищення їхньої державної независимости.

Немає ніяких зносин з Римом.

Литовський професор Вальдемарас у своїй одній бесіді в місті Ковні, теперішній столиці Литви, говорячи про те, що пропасть між Ватиканом і Литвою поглиблюється і поширюється, сказав: **„В ювилейному році ні один литовський прочанин не відвідав Риму. Цим дано виразно до пізнання, що немає в нас бажання якихнебудь зносин з Ватиканом".** (New York Times, Sec. 1, з неділі, 14. марта 1926). Виходить, що відтоді вже Литовців-римо-католиків від Риму зайшло дуже далеко. **Причина цього розриву взаємин лежить в тім, що папа потоптав ногами церковні й політичні права Литовців на річ Польщі. Мало того, ще від часу введення в життя конкордату не втихають слухи, що Литовці носяться з гадкою зірвати з Римом і заявитися самостійною національною церквою.** На ділі вони ще від часу вигнання папського нунція з Ковна при кінці 1925 р. зірвали всякі зносини з папою і до сеї пори не тільки не відновили, але навпаки, на всякий спосіб дають папі до пізнання, що й не бажають їх наново навязувати. Та папа, що попікся з Чехами кілька літ тому, вже не спішиться з киненням анатеми на Литовців, а підходить ще до них зі спробами приєднання. Отже, коли це фактичне відступлення Литви від Риму ще не дійшло до формального завершення, то в тому винен Ватикан, „благоразумно" здержуючися з виклятем Литовців зі звязку з римо-католицькою церквою.

Та галасливі папські напади на литовське духівництво в папській і заграничній пресі можливо вказують на те, що Полякам вдалося наклонити папу до остаточного формального вилучення Литовців з церкви, що може наступити кожного дня.

Не одні Литовці проти Риму.

Литовці це не одинокий римо-католицький нарід, що спротивився папі і грозить повним розривом зносин з ним, за те, що він в своїй політиці пішов проти життєвих інтересів литовського народу. Недавно поступили богато радикальніще Чехи. А підчас війни, коли, після насильного запровадження нового календаря в Українців на Угорщині, роблено спроби завести новий календар і в **Румунів-униятів, всі униятські румуські єпископи і все священство як один муж заявили Римови свій спротив.** І граф Тіса і папа мусіли числитися з однодушним, твердим протестом, і дали собі спокій.

Ба, навіть і самі Поляки вміють поставитися без ніякої церемонії проти папи, якщо йому забагнеся би не числитися з їхніми інтересами і бажаннями.

Мимоволі так і насувається на ум сумне порівнання поведінки наших відповідальних чинників в такім випадку і закрадається питання: коли то наш нарід діждеться таких провідників, як Литовці, що зуміють вірно толкувати й передавати світови бажання й інтереси свого рідного народу і не будуть присягати вірности ніякому ворогови?!

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
МИКОЛА МУРАШКО,
852 Clifford Ave., Rochester, N. Y.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
ВАСИЛЬ ГРИШКО,
161 Tilghman Ave., Allentown, Pa.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА
ЮЛІЯ БАВОЛЯК,
60 S. Tamaqua St., McAdoo, Pa.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРД. СЕКРЕТАР:
ІВАН КАШТАНЮК,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНС. СЕКРЕТАР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

МЕНАДЖЕР „СВОБОДИ":
СЕМЕН ЯДЛОВСЬКИЙ,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
ОНУФРІЙ ШАРАВАРКО,
137 W. Muire Ave., Hazleton, Pa.
ГРИГОРІЙ ПИПЮК,
159 Tilghman St., Allentown, Pa.
Д-р ВОЛОД. КЛОДНИЦЬКИЙ,
2609 W. 3rd Street, Chester, Pa.

РАДНІ:
Др. М. КЛИМ,
5037 N. Kingshighway Blvd., St. Louis, Mo.
Інж. ВОЛОДИМИР МАЛЄВИЧ,
344 Becks Run Road, Mt. Oliver Sta., Pittsburgh, Pa.
Т. МИХАЛЬЧУК,
4444 Sobieski St., Detroit, Mich.
АННА БОЙКА,
Mahanoy Plane, Pa.
СТЕФАН ЗАБЛОЦЬКИЙ,
155 Wythe Avenue, Brooklyn, N. Y.
СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.
о. В. СПОЛІТАКЕВИЧ,
29 Chestnut St., Yonkers, N. Y.
МАРІЯ (Ольшанцька) РОЗУМІЛО,
2515 Professor St., Cleveland, Ohio
ОЛЕКСАНДЕР ПИТЛЯР,
17 East 3rd Street, New York, N. Y.
ПАВЛО СТАДНИК,
846 Lamberton St., Trenton, N. J.

Головна канцелярія У. Н. Союза находиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Telephone: 1838 Montgomery.

Шість язиків.

— Знаю жінку, котра говорить шістьма язиками.

— Це нічого. Моя теща говорить лиш одним, але тамта не далаби їй ради.

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(54)

„Роля ревкому скінчилася якось сама собою. Він, так сказатиб, умер нормальною смертю. Після того, як большевики своїм наступом показали, що вони не числяться з домаганнями ревкому, стало ясно, що уряд Раковського не визнає жадного національного руху. Тому стало всім зрозуміло, що ревкомови не вдасться провадити дальшу боротьбу з большевиками на грунті компромісу між націоналізмом і радами. Цього компромісу армія абсолютно не розуміла. Частина членів ревкому залишилася у Вапнярці, а инші виїхали до Слобідки. Ревком розпався, щоби більше не воскресати.

„У Слобідці штаб фронту затримався всього чотири дні. Війська не так відтиском ворога, як з причини повної організації, відходили на Слобідку. В цей час ворог почав активний наступ проти південної нашої групи Янева. Отамана Янева тоді вже там не було, бо він виїхав до Одеси для переговорів з французьким командуванням й він залишив на місце своє свого помічника, отамана Змієнка. Війська південної групи також не могли стримати натиску ворога й почали відходити. Важке становище на фронті все погіршувалося, постійні виступи місцевих большевиків, в руках яких знаходилися такі значні пункти, як Балта, Ананів, Березівка та инші, ще більше ускладняли боротьбу. Треба було проеводити евакуацію відразу з трох напрямків: Жмеринського, Балтського та Рибницького, що було можливим робити лише в напрямку Бірзулі, а тому штаб фронту в ночі 3 квітня вирушив зі Слобідки на ст. Бірзулю. Негайно по прибуттю в Бірзулю стало відомо, що війська антанти залишили Одесу й її захопили большевики. Становище ще більше погіршилося. Здавалося, що становище фронту безвихідне: зо всіх боків хмарою налітали большевицькі ватаги на наші змучені частини, що вже не були здібними до бою. Надія на допомогу зі сторони Одеси відпала. Запілля, на яке розраховувала армія, залишилося в руках ворога. Ми були оточені зі всіх сторін і відрізані від всього світа. А до всіх цих погубних зовнішніх та внутрішніх обставин добавилися ще нові й дуже грізні явища, а саме боротьба за владу головнокомандуючого."

„В складі південної групи була частина під назвою „Запорожська Січ", отаманом якої був Божко. Ще в часи, коли штаб перебував у Вапнярці, Січ стояла на ст. Крижопіль. І тоді Божко вже не один раз порушував свавільно бойові накази та розпорядження фронту. Частини, які переходили через Крижопіль, Божко затримував та відбирав від них зброю та все инше, що лише йому подобалося, як машини, коні, харчі та державні гроші. Першим помічником Божка в цих справах був Шило. Вже тоді штаб фронту вважав діяльність цього отамана шкідливою та руйнуючою армію й доводив про це до відома отамана Янева, якому Божко підлягав. Коли штаб фронту перейшов у Бірзулю, Божко з Січчю вже знаходився там. Поширилася чутка, що Божко має арештувати весь штаб фронту й отамана Змієнка. Завдання це ніби було покладено на Козиря-Зірку, що командував кінною Січі. В той час стало відомо, що Одесу захопили большевики. Головнокомандуючого в дійсности не було. Після розпаду ревкому авторитет отамана Волоха впав, були навіть відомости про те, що Запорізький корпус відмовився виконувати його накази. Тай юридичного права на становище головнокомандуючого теж не було, бо та інституція, що надала йому це право, вже не існувала. Отаман Колодій відмовився приняти наново командування. Теж саме зробив і отаман Змієнко, хоч по праву командування мало перейти до отамана Змієнка, як до єдино дійсно командуючого групою військ. Відомо було всім, що цього командування домагається Божко, а в отверту боротьбу з ним стати всі вагалися. Не знаю, хто дав ініціятиву вирішити це питання на зібранню старших начальників. 3-го квітня біля 4 години по обіді в штабі фронту зібралися: от. Змієнко, ст. Волох, от. Зелінський, Божко, начальник штабу фронту полковник Мишковський та кілька старшин. Призвищ точно не памятаю, але пригадую, що був якийсь комісар Запорізького корпусу та кілька старшин зі Січі.

„На цьому зібранню мали обговорити два питання: 1) хто буде керувати військами фронту і 2) що робити далі тепер, коли армія запілля не має. Перше питання вилилося в цікаву форму. Отамани, які на підставі військового статуту мали безумовне право на вищу владу, знаючи про домагання Божка й не маючи реальної сили до опору його незаконному домаганню, мовчали, коли було пропоновано вибрати головнокомандуючого. В цій справі говорив лише от. Волох, як памятаю, він же пропонував призначити Божка. Ніхто цьому не перечив і Божка одноголосно признали „головнокомандуючим. З приводу другого питання балачок не було, а кожен пропонував свій плян врятування армії. Отаман Волох пропонував пробитися на Катеринославщину, дехто пропонував пробиватися здовж Дністра до Камянця Подільського й зрештою хтось запропонував відійти до Тирасполя, щоби далі, по згоді з румунською владою, через Бесарабщину перейти в Галичину для зеднання з нашою армією, що відходила на Проскурів.

„По обговоренню цих пропозицій виявилося, що пробратися на Катеринославщину, або здовж Дністра на Камянець буде неможливо, ізза браку обозу та небоєздатности армії. Пропозиція відходити на Тирасполь, а потім через Бесарабщину в Галичину, мала найбільше позитивних даних. Треба було лише дістати від Румунів згоду й тоді армія буде врятована для дальшої боротьби. З цією пропозицією більшість присутніх начальників погодилася, а тому було вирішено негайно післати делегацію від армії до Румунії. На чолі цієї делегації став отаман Зелінський, що сам запропонував цей плян. Членами були призначені Шило (помічник Божка), Донченко, командант технічного куріня Січі (бувший шофер) і Овчаренко, начальник авточастин штабу фронту. Крім того поїхав як перекладчик син отамана Зелінського, хорунжий Зелінський. Не можна сказати, щоби ця делегація була вдало підібрана, але така була воля нового головнокомандуючого Божка. У ночі з 3 на 4 квітня делегація вирушила, маючи крім уповноваження вести переговори з румунським урядом, ще й уповноваженого листа від Божка до короля Румунії. Засідання на цьому закінчилося."

„Тимчасом боротьба за владу далі продовжувалася. За годину після цього засідання в оперативний відділ штабу зайшов керуючий польовим штабом Божка, Галайдак (він має ще друге призвище, але я не памятаю), а за ним Шило. Галайдак заявив начальникови штабу, полковникови Мишковському, що він арештований домашнім арештом, а тому мусить до дальшого розпорядження поміститися в окремому переділі вагона, а Шило відібрав державну печатку фронту, не давши навіть розписки. Було ясно, що чутки про розправу Божка зі штабом фронту почали здійснюватися. Дві сотні й скорострільна команда штабу фронту, довідавшись про арешт начальника штабу, заявили рішуче, що не дадуть Божкові арештувати штаб і приготовилися дати відпір. У ночі до Бірзулі прибув отаман Кобза зі Слобідським кошем. Він теж заявив, що не допустить насильства зі сторони Божка, а на другий день у ранці підійшли деякі нові частини Запорізького корпусу. Обурення проти Божка дійшло до найвищого щабля. Частини Запорізького корпусу заявили, що ніяких наказів Божка вони виконувати не будуть, називаючи його „авантурником" та „узурпатором".

„На домагання начальників частин Запорізького корпусу, отаман Змієнко заявив Божкові, що його просять на нараду в штаб фронту біля 4 години, 4 квітня. На той час в оперативний відділ зібралося чимало представників від війська. Тут були отамани: Змієнко, Волох, Кобза, Базільський, Загродський, командантів деяких полків Запорізького корпусу та другі. Божко не йшов на засідання. Але по упливі цілої години він нарешті зявився. Як провадилося це засідання, переповісти важко, бо воно було виявом загального обурення проти Божка, як проти того, що сам захопив владу, та проти начальника, що сидить зі своєю частиною у запіллю та грабує другі військові частини, а свої війська на позицію не посилає. Всі були проти Божка й вимагали, щоби він негайно відмовився від свого становища головнокомандуючого та дав би слово, що він буде виконувати накази й негайно виступить на фронт. Божко деякий час вагався, але зрозумівши, що йому не справитися зі загальним обуренням, відрікся від командування й обіцяв виступити на фронт. На бажання зібрання команду над військом приняв на себе отаман Змієнко, а в помічники йому зібрання пропонувало от. Загродського, якого отаман Змієнко і призначив. Зібрання на цьому скінчилося. Мишковський повернувся до виконання своїх обовязків начальника штабу й штабова печатка була йому повернена.

(Дальше буде).

Розсіяність.

Професор увіходить на залізничий перон і подає дверникові замісць тікету шматок чеколяди.

— Щож це? — питається тамтой.

— Ах! — каже професор — через помилку я вкинув двацять центів в інший автомат!

НА ТЕМИ ДНЯ.

„НА БОРЬБУ СЪ УКРАИНСКИМИ ПРЕДАТЕЛЯМИ".

Під таким заголовком заклинає филаделфійська кацапська „Правда" своїх прихильників поперти брошуру князя Волконського „Имя Руси въ домонгольскую пору".

„Правда" показує, яку ціль має ся брошура. Вона має доказати, що наш народ з давен-давна вживав імени „Русь" і „русский", що київська держава се не держава Українців, а „русских".

Видало сю брошуру московське товариство „Единство". Сею брошурою князь Волконський думає покласти конець українству. „Правда" благословить його за сю велику місію ось такою квіткою: „Какъ чеськимъ націоналистамъ счастливо удалось освободиться отъ австрійской вши, такъ и русскій народъ избавится отъ украинской".

Так думає московський архичорносотенець, що ледви з життям спасся на заслання.

Інтереси ворогів України одні.

Сей спеціяльний похід догибаючих на імiґрації московських аристократів проти Українців нагадує сейчас другий рівнобіжний із сим похід Поляків. Ідуть Москалі завзятим походом проти імени України й Українців, то йдуть туди теж і Поляки.

Коли Рим називає українських уніятів Русинами та Рутенами чи Греко-рутенами чи якше інакше, щоби тільки не Українцями, то робить се він на основі змови з Польщею.

Польща боїться поширення імени України й Українців. Се імя все нагадує Українцям на потребу обєднатися в одну соборну українську державу всіх українських земель. Насаджуючи силою другі імена, як „Русь" і Рутени, чи як там, Польща думає зірвати свідомість національної єдности Українців під польською окупацією з Українцями під московською окупацією.

Переслідуючи імя України, Москалі сподіваються насадити імя „Руси" та „русского" та в сей спосіб обєднати винародовлених Українців з Москвою.

У сей спосіб зійшлися Поляки й Москалі на ворожнечі до України й Українців.

Як зідуться хлопи, а як зідуться попи.

На голос одного читача „Свободи" про зїзд греко-католицького духовенства в Филаделфії відкликнувся якийсь читач „Америки". Підписавшися „священик", він став обороняти зїзд перед тою нібито напастю „Свободи".

Гнівається на „Свободу" „священик", що „Свобода" ждала від священичого зїзду протесту проти Польщі. Наперед треба ствердити, що се писала не редакція „Свободи", а один дописуватель. „Свобода" ніколи від зїзду, скликаного епископом Богачевським, не сподівалася протесту проти Польщі. Такі надії могли ще бути в деяких кругах вірних греко-католиків. У „Свободі" таких сподівань нема. „Свобода" знає, чого вона може сподіватися від епископа Богачевського, котрий не приняв на авдіенції делеґата Рідної Школи.

По друге, допись до „Свободи" була написана ще до зїзду. Отже дописуватель зїзду не критикував. Він підносив думку, ждучи від нього протесту проти Польщі.

„Священик" має на виправдання мовчанки тільки один арґумент: мовляв, зїзд був церковний, а не політичний. Браво! Власне такий зїзд може найкраще запротестувати проти політичного походу Поляків і Риму проти уніятської церкви. Власне такий зїзд може найкраще підняти голос протесту проти приказу Риму уніятській церкви правити богослуження в память польської конституції третого мая. Власне такий зїзд може запротестувати проти вписання польської політики в уніятську церкву, через приказування їй молитися за польський уряд або за польську армію. Це все політика, яка з релігією не має нічого спільного.

Чому „священик" мовчить, коли Поляки пхають політику в уніятську церкву, а кричить на дописувателя „Свободи" та „Свободу", що мовляв, вони пхають політику до церкви? Чому „священик" і сей нібито український орган трактує одною мірою Поляків, а другою мірою Українців? Чому сей „священик" признає Полякам більше право в українській церкві ніж Українцям?

Далі „священик" боронить священичий зїзд на свою мовчанку супроти Польщі таким нападом на Український Народний Союз:

„Лукавить „Свобода" пишучи, чи, мовляв, священики запротестують на своїм зїзді проти Польщі? Здається ніби рація. Але священики мали не політичний зїзд, а тільки чисто духовний і тільки на один день. А тепер обернім медалю і спитаймо, чи зробив се У. Н. Союз? Недавно сему відбулася конвенція У. Н. Союза, яка тревала повних шість днів. Там були доктори, редактори, урядники і другі інтеліґенти і до чотири сотки делеґатів з цілої Америки. Питаюся, чи запротестували вони проти Польщі, нашого політичного ворога, яка нищить нас, Українців, всіх без вимку під оглядом політичним економічним, шкільним і релігійним? Чи заслала конвенція який, урядовий голосний, поважний протест? А могла була се зробити, бо на такий поважний зїзд треба буде тепер чекати аж чотири роки. „Свобода" бачить чуже під лісом, але не бачить свого під носом. Бачить тріску в оці брата, але не бачить поліна в оці своїм".

Отже коли „священик" узявся порівнувати конвенцію Українського Народного Союза зі зїздом греко-католицького духовенства, скликаним епископом Богачевським, то й ми їх порівнаємо.

Наперед, конвенція Українського Народного Союза зїхалася як конвенція **української** організації. Про сю конвенцію писали американські газети в Нюарку, подаючи до відома всім і вся, що се **зїзд Українців.** На домі, де відбувалася конвенція, був розвішений великий синьо-жовтий **український** прапор. На ньому була напись, у якій було імя **українського** народа. Делеґати мали на своїх грудях синьо-жовті відзнаки з іменем **України.** Сі відзнаки носили вони всеї й всюди. Їх можна було бачити на місті Нюарку за весь час конвенції.

Так було на конвенції, на котрій було 400 делеґатів не-священиків.

Як було на зїзді священиків? Чи американські газети знали, що се зійшлися українські священики? Чи знали вони взагалі про се? Чи згадав їм хто хоч одним словом? Чому заряд устидався сього зїзду? Чи тому, бо якби прийшлося подати в газету про сей зїзд, то треба було згадати імя України, а сього аранжери зїзду не можуть з огляду на гарне око Риму й Варшави?

Колиб американські газетярі спитали навіть, що се за зїзд, то аранжери булиби розголосили імя Гріків, Рутенів, як яких так Греко-Рутенів, а не імя України. Як сього хоче Рим, на бажанне Варшави.

Пише „священик", що конвенція Українського Народного Союза не протестувала проти Польщі. „Священик", видно, не розуміється на протесті. Отже ми його спитаємо: Що се є ухвала трох тисяч долярів на ріжні старокраєві цілі? Що се є ухвала допомоги для Рідної Школи, як не найкращий протест проти польонізації публичного шкільництва Поляками? Що значить ухвала допомоги для інвалідів, як не найкращий протест проти захоплення української землі ляцькою армією? Що значить піддержанне ремісничих бурс, як не доцільний протест проти польщення українського міщанства?

Чи скликаний епископом священичий зїзд здобувся на такий протест? Ні, священичий зїзд вислухав приказу, що священики мають збирати Петрів гріш, себто на піддержку того Риму, котрий з Польщею укладав конкордат на загладу українського народа, ба навіть на загладу української уніятської церкви. Замісць пропозиції допомоги для Рідної Школи, Інвалідів, або бурс, священики почули від аранжерів тільки вірнопідданчу телеграму до того Риму, що кождого місяця бє в лице український народ і українську церкву.

Ось так виглядає, коли зїздяться на приказ нібито-українського епископа священики, а онтак виглядало, коли зїздяться українські хлопи на заклик вибраних собою провідників.

ЯК У ФЛЬОРЕНЦІЇ ПАЛИЛИ КНИЖКИ.

Патер Леонардо Дапарто у Фльоренції виголосив кілька проповідей проти неморальности. Після останньої проповіди зібралася перед церквою Сантіясіма Анунчіята товпа народу й, **наче в часах Савонаролі, зложила великий стіс із неморальних книжок і часописів.** Серед співів у честь Богородиці підпалили той стіс. Потім духовник в імені товпи післав телеграму до Мусолінія, щоби недавно видану заборону проклонів поширити також на неморальну літературу.

Банкир.

— Гей, що ти так гарно нині вбрався! Відки ти взяв грошей?

— А ти не знаєш, я вчора отворив банк!

— Свій власний?

— Та де! Чужий, тільки мій ключ.

Галай Галайда.

НА ГРОБІ.

На маленькім, мало що видніючім гробі, вона клячала й молилася.

Гарячо молилася!

Дві великі сльози виступили з очей й помало скочувалися по бороздах лиця.

Вона молилася!

Молилася на гробі свойого сина-одинака.

Своєї одинокої потіхи! Свойого Данилка!...

Похилений березовий хрест, мабуть ще **свідок перших сліз** матери з 1918 р., стояв засуманий. Глядів на бідну вдову. Глядів і щось таємно шепотів з вітром.

Розмовляв!

Розмовляв про минуле, бо на думку його насувалися великі події, події, які вже минули, а по яких осталися лише свідки: сестриці-могили і його березові братчики!

Сестрички знiділи, зарослі, а братчики похилилися!

Зі старости похилилися! Згадують молоді літа — великі дні радости!

Дні, що їх годі забути, згадують.

Бо щож їм може бути більше на думці, як не їх мати — осінь 1918 р. — їх весна — молодість!?

І згадують!

Вже десять літ, а вони не забули!

Настя молилася! Горячо молилася.

Їй ввижалися образи. Ріжні, преріжні!...

Вона бачить свого Данилка маленьким хлопчиком. Бачить, як він простягає до неї свої маленькі рученята, як просить: папа дай-дай! Як його маленькі золоті кучері починають підростати, темніти й маленький Данилко стає Данилом — молодцем, прекрасним двацятьлітним леґінем...

Нараз буря! Хуртовина!...

І знова образи!

І знова перед Настею пересуваються, мов у калейдоскопі, відділи війська, гармати, тенки, а поміж тим всім вона бачить Данилка. Свою дитину!...

Він у перших рядах! На плечах у нього кріс. На лиці усмішка! Очі звернені в даль. Задивлені в блакить неба! Палають!...

Палають любовю!...

Прямують туди, де сходить „Золоте Сонце".

Нараз з грудей матери-вдови вириваються слова: Данилку! Данилку!.. І потік сліз ринув з очей. Зморшки заповнилися водою!...

Старечі заплакані очі отворилися й Настя побачила той сам зелений, зарослий гріб і похилений березовий хрест. За нею й перед нею такі хрести, як і той на гробі сина. Біліють!... Кругом цвинтарище!

На дворі темніло. Здалека долітає гуркіт возів, і стукіт кінських копит. На небо викотився блідолиций! Його проміння обсипало хрести й позолотило пожовкле листя каштанів.

Старенька Настя підвела голову, обтерла сльози й глянула довкола себе. Ноги її дрожали. Вона підвелася й сіла на гріб. Зі сходу повівав зимний вітер.

Настя не чула! Сиділа непорушно й вдивлялася в могилу.

Чим більше вона в неї вдивлялася, тим вона ставала їй дорожчою, милішою — бож у ній спочиває її одинока дитина, її Данилко!...

Той сам Данилко, що з жовто-синьою кокардою на шапці йшов у перших рядах...

Однак не довелось...

Данилко впав на полю слави!

Настя плаче!

Так, плаче, але не за тим, що Данилко впав від ворожої кулі на полю слави, але як мати за дитиною-одинаком. Бож він потіха, він її Данилко, й тому плаче.

Вона знає, що він не перший і не послідний, а сотий, тисячний з тих, що рвалися до вольного життя. Знає, що з ним пішов і Стельмахів Петро, і єгомосців панич, і Ільків Микола, що був студентом, і богато-богато **з села, що не** вернули, а впали за Велику Ідею.

Знає, й тому горда, бо мала сина, героя-сина!...

Настя встала, перехрестилася, заплакала в голос і почала йти домів.

В ній змагалися дві сили. Туга за сином і любов сина до Великої Ідеї, за котру він упав.

Здавалося, що туга побідить, бо Настя любила свого Данилка, як ніхто инший. Булаб не віддала його за ніщо в світі, за найбільші скарби!... Однак ні!

Ідея, котрій був відданий син — перемогла! Взяла верх над плаксивою сентиментальністю матері. Настя приходить до переконання, що те, за що Данилко пожертвував своє молоде життя, є більше! Є могутніше!... Бо скільки то та ідея взяла жертв! Скільки вже від непамятних часів людей гинуло за неї!...

Вона! вона! Та Велика Ідея! Вона забрала богато жертв! Богато! І мого Данилка!...

І у Насті сльози десь поділися.

П. Ковальчик.

„НОВЕ МАЙБУТНЄ".

Присвячую українським Неням славних доньок: Щемердяковоі, Яремівної, Ролдичевої і Яремової зі Старого Самбора.

Був день слави.

Сини, вислані своїм народом у бій, довго боролися, щоб здобути йому волю. З піснею на устах, з любовю в серцях гинули сини на широких степах України, високих верхах Карпат — аж прийшов день 1 листопада 1918 р.

Це був день слави...

Минулася воля; змарніла держава. Ворог подужав наших соколів, а батьків їх закув знову в кайдани неволі.

Але духа свободи не зміг ворог закути!

Хоч у болю, в кайданах, нове покоління рік-річно святкує „День Слави", любовю й пригадою споминає героїв, що впали за волю.

Густа, непроглядна маса святочного люду побожно ступає на могили Стрільців, їм честь і поклін складає, тай духа своїм героїв їх ділом скріпляє. І родиться тут сила, завзяття бодріє, всі серця одним дишуть, палають: **бажанням здобути свободу і волю!**

Та ворог здичілий не спить. Він бачить цю масу. Він чує цю силу, таємну, могучу, що з гробів воскресає й лучить весь нарід в одну грізну армію. Він бачить і боїться; страхається лиха **народної помсти.** Де може, там нищить молодий наш цвіт. Арештує підступно, в тюрми засаджує, безправно карає. Дітей ще невспілих зі шкіл виганяє, на суд беззаконний невинних ставляє. Та чи не марні його зусилля? Чим же є насильство супроти сили духа? Смерть? Жертви? Ніщо не вмирає безслідно! Без жертв і життя бути не може! Так хай шаліє катюга; він тільки народа завзяття й силу гартує, нове покоління у бій сам справляє...

Ось ведуть польські жандарми арештантів політичних. І хтож вони? Це сини українського народу. А за що арешт вони?

Вони люблять свій нарід. Готові боротись за нього, хочаб і нелегально. Вони небезпечні, шкідливі польській державі.

Отсе переводять їх зі слідчої вязниці в Старому Самборі, щоб повезти до тюрми до Самбора. Ведуть їх. Привели до стації, а там велика маса народу... На самому чолі чотири молоді українські дівчата. Бунтувалися серця бідної товпи, та щож вдіяти проти сили? Та не так думали ці дівчата... В них нема страху. Нема в них сили проти сили, та є почуття правди й справедливости. Сим тому голосом протесту й ненависти запалили тайни серця спорідненої товпи.

„Проч з Польщею!" — кричить одна. За нею друга: „За що берете й куєте наших братів!" Третя: „Досить уже гноблення нашого народу!" Остання: „Прийде час, що відплатимося!"

Розхвилювався зібраний там нарід... Підбадьорений смілістю молодих дівчат, почав весь збір протестувати: „Вже не довго вашого панування!" і тому подібними кличами.

Маса була вельми схвильована. Національний гимн „Ще не вмерла Україна" залунав могучо, сильно зі сотень грудей зібраних.

І настрахалась Польща цих українських дітей, молодих дівчат! Заарештувала їх, поставила перед суд і судила...

Не було на судовій салі плачу. Мами не мліли, дівчата не плакали. Ні! Бо вони серцем чули, що за Україну боряться — тихим, безкровним, але завзятим способом!

Гордість сяє в душах українських матерей. Вони раді тому, що коли ворог синів арештує, то доні їх виступають на місце синів і вказують йому, що український рід ще живе і що Польща його не здавить!

Ні, не здавить, коли мати, серед судової розправи, перед натовпом польської маси, в польському суді, перед польськими суддями голосно, з гордістю, щоб весь світ знав, заявляє: „**Я тішуся**, що маю таку доньку, яку арештували за визволення України!"

Тішся, щаслива Нене! Бо і нарід Твій з Тобою тішиться, а ворог дрижить. Вже й доні Ваші, українські матері, страшні й грізні ворогові.

І слушно! Бож матері — непоборні жовніри народа! Їх ніяка сила не поборе!

Благословенні будьте ви, матері наші! Ви не страхаєтеся жертв! Синів ви втратили, тепер доньок у ряди виставляєте. І з доньок ваших будуть колись матері. І, поведені вами на правдивий шлях, дадуть і виховають українському народови нових борців, нових героїв, **нове майбутнє!**

Дорого на Фльориді.

— Знаєте, що тут на Фльориді гарне життя, але дороге!

— Ну так, хоч можна би дешевше уладитися, але вже тоді життя не було би таке гарне!

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(36)

Від. 233. Іван Мартинець каже, що Свобода упадає в передплатниках і навів звіт з 1924 і 1928 років. В маєтку також, бо тепер було 10 тисяч менше приходу, а 15 тисяч більше розходу.

Петро Бартків, дел .від. 144, поставив внесеннє, а Василь Вавро підпер, щоб спізнившимся до голосу делеґатам дати голос — **відкинено.**

Микола Близнак, дел. відділу 204, поставив внесеннє, а Ілія Чопик підпер, щоби не ограничувати часу на відповідь Ред. Комітету — принято.

По вичерпанню інтерпелянтів Т. Грицей відповів як слідує:

Я відповідаю на ті питання, які відносяться до мене як голови редакційної комісії. Після постанов статута У. Н. Союза комісія має принимати й усувати редакторів, встановити шефа редакції, рішати про напрям видавництва та видавати нові книжки.

Про діяльність редакційної комісії я вже говорив, і між запитами було дуже мало, які відносяться до моєї сторони тіяльности. Я зазначу тільки ще раз з натиском, що напрям Свободи встановлений вже конвенціями У. Н. Союза та що редакційній комісії лишалося тільки наглядати над тим, щоби редакція дійсно сього напрямку придержувалася. Я стверджую, що редакційна комісія все була за сю каденцію переконана, що редакція справді додержувалася належного напрямку Свободи, себто такого, як він був установлений волею наших членів на конвенціях У. Н. Союза. Комісія переконана також, що сього погляду були й члени У. Н. Союза, бо комісія не дістала ні одної жалоби проти напряму орґану У. Н. Союза. Хоча такий протест мігби й не годитися з постановами конвенцій У. Н. Союза й тоді комісія ні редакція не моглиби такого протесту брати під уваґу, але я стверджую, що навіть таких протестів не було. За те були признання для редакції й для напрямку Свободи. Редакційна комісія певна, що за сих чотири роки члени У. Н. Союза були з ґазети більше вдоволені, як колинебудь передтим.

На питання, які виразно відносяться до самого редаґовання, я відповідати не буду. Після статута У. Н. Союза про се має говорити перед конвенцією встановлений комісією шеф редакції і сю відповідь дасть конвенції Омелян Ревюк.

На чисто-редакційної натури питання відповідав шеф редакції О. Ревюк як слідує:

У дискусії над звітом редакційного комітету забирало голос близько сорок делеґатів. Се мусить тішити редакційний комітет, бо тепер уже ніхто не може говорити, що він не мав нагоди сказати про редакційний комітет чи про орґан свого погляду. На частину запитів, себто на ті, що відносяться до редакційного комітету, вже відповів його голова. На шефа редакторів приходить обовязок відповісти на питання, відносячіся до самого редаґовання орґану.

Складаючи звіт як шеф редакції Свободи, я просив о критику. Однак, я не ждав, що найдуться делеґати, які будуть підносити проти мене закиди, виссані з пальця, закиди, оперті на підслуханих, а недослуханих чутках, сплетнях. Таким закидом уважаю передовсім закид делеґата Антона Пашука, що немовбито я мав узяти за редаґованнє Українського Діточого Маґазину спеціяльно понад тисячу долярів. Сей закид є брехня. Я за редаґованнє англійського орґану для дітий У. Н. Союза ніякого спеціяльного винагородження не побирав. Я не думаю, щоби контрольна комісія, або хтонебудь з неї міг такий закид піднести, бо се очевидна брехня.

Подібний є закид делеґата Василя Вавра. Коли він питав мене приватно, чи я буду на нього гніватися, як він поставить свій закид, або буде мене критикувати, я йому самий відповів, що я радо відповім на всякий запит, бо всякий запит вияснює якусь справу. Делеґат Вавро, однак, замісць ставити запит, накинувся на редакцію, що вона не хоче підпирати справи інвалідів, бо вона не хотіла помістити фотоґрафії інвалідів, присланої його комітетом. Такий закид підняв сей делеґат, хоча орґан У. Н. Союза найбільше з усіх ґазет присвячує місця допомозі інвалідам, хоча орґан У. Н. Союза кождого року піддержує спеціяльну кампанію Обєднання за допомогою для інвалідів української армії. Делеґат Вавро звернувся з таким закидом спеціяльно на адресу члена редакції, д-ра Луки Мишуги, хоча цілий комітет п. Вавра прислав на інвалідів стільки, скільки сам д-р Мишуга зложив з власної кишені. Сей факт є знаменний для тих, які в почуттю образи, часто неслушному або неоправданому, готові накинутися на других людий з усяким арґументом, який тільки їм найде на думку.

Фотоґрафії, присланої комітетом пана Вавра, редакція справді не помістила, а не помістила її тому, бо ся фотоґрафія не вийшлаби так виразно, щоби глядач набрав переконання, що він бачить перед собою інвалідів. Помістити фотоґрафію, представляючу звичайну ґрупу людий, з котрих у ні одного майже не видно інвалідства, значить справи допомоги інвалідам не підпирати, а сю справу власне нищити. Таку фотоґрафію українських інвалідів можуть поміщувати вороги українських інвалідів, а не ті, що хочуть допомоги інвалідам. Коли прийде в Зелені Свята кампанія за допомогою інвалідам, тоді п. Вавро побачить в Свободі справді фотоґрафію, на якій кождий побачить інвалідів.

Справдішною критикою можна назвати вже те, що, мовляв, у редакції за богато людий. Такий закид, однак, може підняти тільки людина, яка не розуміється на обсаджуванню редакцій. Коли порівняти орґан У. Н. Союза з редакціями других ґазет, чи американських, чи німецьких, польських, чи жидівських, то вийде, що він має за мало редакційних сил, а не за богато. Що деякі іміґрантські ґазети, головно українські, мають розмірно менше людий, се ще не взорець для нас, але відстрашаючий примір. Сі ґазети тому й між инчим і містять так богато лайок, бо там робітників мало; відомо, лаяти всіх і вся се найлекший спосіб писання ґазети. Далеко більше треба людий в ґазеті, яка не думає кормити своїх читачів лайками, але позитивними статтями. Щоби зарадити сьому лихови, нема иншої ради, тільки піднести кошти на ґазету. Без сього поправа ґазети не можлива. З часом і ті люди, що тепер ще пишуть добре, вичерпаються. Від заграничних кореспондентів, з котрих ні одному Свобода не дає повного життя, ґазета теж не може ждати присвяти всего часу для ґазети.

Не мають отже слушности ті делеґати, котрі нарікали на ґазету, що, мовляв, вона за сі гроші моглаби видаватися в більшому обемі та мати більше робітників у редакції. Що се неправда, се видно з того, що ті, котрі сей закид підносили, не хотіли подати імен ґазет, котрі вони мали на думці. Не мали теж слушности ті, що говорили, буцімто другі ґазети за дешевші гроші видають більше сторін друку. Возьміть хочби отсі дві ґазети: Ню Йорк Таймс, що коштує два центи й видав нині 52 сторони друку, і отсю нюарську ґазету, яка видала сьогодня 32 сторони друку два рази меншого формату, отже майже чотири рази менче друкованого паперу, і за те теж бере два центи. Чи читачі нюарської ґазети можуть слушно кривдуватися на неї, що вона їх обдирає, бо не дає їм стільки за їх гроші, скільки дає нюйорська? Ні, бо нюйорська ґазета виходить у місті, що має шість міліонів мешканців, де ґазета має до пів міліона читачів, а нюарська ґазета виходить у місті, де всього населення ледво чи буде пів міліона.

Чи орґан коштує за богато, се делеґати можуть осудити з того, що У. Н. Союз побирає на ґазету з кождого члена 30 центів на місяць, а старокраєва ґазета „Новий Час", що виходить тільки що другий день, побирає від своїх читачів у старому краю, де все життя дешевше, близько 32 центи на місяць. Власне ся конвенція може показати, чи делеґати У. Н. Союза доросли до того, щоби сю справу полагодити так, як її треба полагодити. Перед полагодженнєм сеї справи я покажу на того делеґата, що говорив так богато про польську ґазету. Він нагадує нам на тих наших нібито патріотичних Українців, що кождого дня купують польську ґазету, платять за неї по 5 центів у будень, а по 10 центів у неділю, видають у сей спосіб коло півтора доляра в місяць на польську ґазету й не кривдують собі, що се за богато, а зате кричать, що українська ґазета бере за богато, коли вона видається за 30 центів місячно.

Зверну теж при сій нагоді увагу на запит про виїзд редактора на Україну. Хто тільки загляне в польські ґазети, той там зараз побачить, що члени їх редакцій стараються як найчастіше виїздити до Польщі, щоби вдержувати живі зносини зі старим краєм та піддержувати в читачів живий інтерес до краю, з котрого вони вийшли. Хто купує польську ґазету, той платить на подорож такого польського редактора до Польщі. Хто купує польську ґазету далі, то він не протестує проти таких поїздок. Так трактується польських редакторів україножерних ґазет. Але найно український редактор випереться до старого краю, тоді зараз проти сього підноситься буря: За чиї гроші він їздив? Яким правом він їздив? Отже польська редакція має право висилати члена редакції до старого краю, але українська редакція не має. Се може робити й німецька, і американська, і жидівська, і московська преса може се робити. Одна тільки українська не може.

В нашому орґані комуністи свого часу піднесли були думку висилки делеґації на радянську Україну. Колиж хтось справді поїде, то вони самі готові його за те лаяти. Ще не сказав слова, а вже його лають на завдаток. Готові протести писати, чого він туди їздив!

Чому вістей з радянської України так скупо й чому вони часто неправдиві? Не вина тут нашої ґазети, а вина большевицької цензури. Якби в радянському союзі можна було жити кореспондентам свобідно, де їм подобається, і писати, що вони вважають за правду, без страху, що їх проженуть або в тюрму посадять, або сконфіскують написане, тоді можнаби такий закид ставити ґазеті. Поки того нема, поки українська ґазета не може дістати кореспондента в радянському союзі, хоча чужі ґазети деколи можуть, поки кореспондент не може писати того, що він уважає за правду; поки кореспондент не має свободи руху й не може переконуватися, приміром, чи Шумський арештований, чи він суджений, чи розстріляний, так довго большевики мусять винувати за неточність, чи неповність вісток не кого другого, а тільки свою власну систему. Їх доріканнє якраз є доказом хибности їх власної системи. Вони кричать про те, що вістки про смерть Шумського неправдиві, а вони самі не змогли досі подати доказів, що вони неправдиві. Досі ще вони не подали доказу, що Шумський тепер живий.

Стільки саме чесної критики є в тих закидах комуністів та соціялістів, що, мовляв, орґан У. Н. Союза не писав про робітничі справи, не писав про пасейський страйк, або про вугльовий страйк. Сей закид се чиста неправда. Доказ неправдивости сього закиду може найти кождий читач, отворивши Свободу з часів тих страйків. Свобода писала про сей і про другий страйк. Свобода збирала жертви на один і на другий страйк. Члени редакції збирали від других і самі жертвували на один і на другий страйк. Се є факти. Чомуж тепер комуністи й соціялісти твердять завзято, що Свобода не писала? Вони так кажуть тому, бо вони під писаннєм про страйк розуміють тільки одно писаннє: писаннє після комуністичного евангелія чи соціялістичного талмуду. А не кажуть вони тому, бо якби вони так і сказали, що Свобода не писала по комуністичному або по соціялістичному, то всі делеґати сказалиби, що редакція Свободи добре зробила, що так не писала, бо конвенція У. Н. Союза не приказувала вести ґазету після комуністичних чи соціялістичних засад. Тому вони, замісць сказати отверто делеґатам, що вони помиляються, не будучи комуністами або соціялістами, ховаються за неправдивий закид, що, мовляв, Свобода про робітничі справи нічого не писала.

Стільки само й варта говореннє, що, мовляв, Свобода не писала про наукові справи. Що се таке наукові справи в розумінню сих критиків? Коли приглянутися ближче, нічого иншого тільки комуністична, чи соціялістична, чи якась пропаганда. Тому то й не вистарчає сказати: „Пишіть нам про робітничі справи. Пишіть нам про науку". Як критикує ґазету комуніст, а редакція напише справді про робітничі справи або наукові, але не з комуністичного підходу до справи, не зі становища комуністичного розуміння Маркса, то комуніст зараз скаже, що се не про робітників і що се не наука. Він скаже, що се затемнюваннє робітників, бо писати про робітників і про науку можна тільки так, як Маркса пояснюють у дану хвилю в Москві. А пояснюти там можуть усяко, як се видно з долі, яка стрінула навіть їх найбільшого по Леніні верховода Троцького. Те саме з усякими відтінками соціялістів: не напишете про робітничу справу після рецепти брошури того полуграмотного вченого з Праги, що вам нібито університет заложив, то ви не ширите науки й не пишете про робітників. Про робітників і селян можна правдиво писати тільки після їх розуміння, а се розуміння чейже теж зміниться, як „професори" прочитають ще одну загально доступну брошуру.

ДО ВПОВ. ПП. ДЯКОУЧИТЕЛІВ, ПРОФЕСОРІВ І УРЯДІВ РІДНОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Отсим подаємо до відома, що в книгарні Свободи можна одержати шкільні книжки тільки видання п. Матвійчука.

Тут подаємо спис шкільних книжок і їх ціни:

Перша Книжечка (Буквар), М. Матвійчука .... 40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука 45 ц.
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука 60 ц.
Коротка Історія України, І. Крипякевича .... 50 ц.
Мала Історія України, І. К. .... 15 ц.
Початкова Ґеоґрафія, з багатьома малюнками і картою написав Степан Рудницький .... 75 ц.
Шкільний Співанник, Ф. Колесси .... 75 ц.

Також незадовго буде у нас вже нова **„Біблійна історія старого і нового завіта"** для низших кляс середних шкіл, о. д-ра Я. Левицького (які вже вислані з краю, ціна буде проголошена). Також ми замовили новий **Катехизм,** виданий 1929 р. о. Рудовичем і апробований гр. кат. ординаріятом львівським і другими. Ціна буде подана, скоро тільки його одержимо з краю (також вже висланий).

Читанок для четвертої кляси у нас нема ніяких. Робимо заходи, щоби їх видати, але се не буде скорше як на другий рік около вересня. Коли будуть, то тільки видання п. Матвійчука.

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ П.Т. УЧИТЕЛІВ РІДНИХ ШКІЛ.

Кождий учитель Рідної Школи повинен інтересуватися і студіювати методику української мови, а своє знання використувати при навчанню того предмету в школі.

Поручаємо П. Т. Учителям отсі нові підручники методичні

1. Д. Заклинський: **МЕТОДИКА СТИЛЮ** для всіх шкіл з додатком практичних задач (Методика письменних виробів) .... 75 ц.
2. М. Матвійчук: **МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК** до навчання перших початків українського письма .... 75 ц.
3. Д-р Кость Кисілевський: **МЕТОДИКА** правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок, спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учит. звання. .... 60 ц.

Замовлені річи висилаємо відворотною почтою і посилку оплачуємо самі. Гроші належить посилати рівночасно з замовленнєм. За післяплатою (C. O. D.) книжок невисилаємо.

Повисші книжки можна замовляти у Свободі:

"SVOBODA"

81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДРІБНИЧКИ.

Лікарі кажуть, що чоловік, коли держиться просто, має далеко ліпші й яснійші думки, ніж той, що ходить похилений.

У східній части Лондону, то є в промисловій дільниці, списали статистику людей, які ходять до церкви. Ствердили, що ледви один із пятнацяти.

Англійська армія без маринарки числить 5,965 офіцирів і 134,130 вояків. В порівнанні з иншими (меншими) державами це не багато.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

СТАРА ПСИХОЛЬОГІЯ НА ЗАХОДІ.

Обминаючи справу про якість товару, я зупиняюсь на процесі вироблення взуття на фабриці „Київ-Взуття". Ставлення робітників до якости взуття не завжди однакове. Раніше, коли кожний робітник сам робив усе, він відповідав за свій продукт, тепер же з розподілом праці на якихось 30 процесів справа стоїть інакше. Буває дуже важко зясувати, який саме робітник зіпсував ту чи ту частину роботи.

Майстер цеху вимагає, щоб оброблення було гарне.

— Ми краще не можемо зробити, — відповідають робітники, — через те, що кепсько загладжено.

— А я, — каже рівняльник, — не можу, бо погано підошву покладено.

Накладник провину перекладає на вимощування і т. д. Кінець-кінцем роботу не так зроблено.

Деякі товариші, навіть, кажуть, що при такому способі роботи краще, мовляв, і зробити не можна.

Наведемо факт, що спростовує це твердження. Коли яка пара взуття потрапляє до першої стадії з ярличком „заказ", то цього досить, щоб черевики вийшли такі, як то кажуть, що й комар носа не підточить.

— Ти дивись, не підкачай, бачиш „заказ", — попереджає другого робітника той, що вже свій процес зробив.

— Добре, що сказав, а то стукнув би... — відповідає з повагою другий.

Виходить, що можна робити добре взуття й колективно. Треба тільки зламати стару, дореволюційну психольогію до „заказу".

Крім наведених прикладів є й такі причини, що не залежать від робітника. Це — погоня за кількістю. Робітник старається як можна більше пропустити продукції через свою стадію, щоб більше заробити. (Коли зарплатня дуже випирає, знижують розцінку. Тоді починається все з початку).

Треба також зауважити, що не зовсім раціонально використовують кваліфіковану робочу силу.

За останній час, правда, адміністрація вжила чимало заходів, щоб поліпшити якість, але це недосить — одними адміністративними заходами покращати якість продукції не можна. Треба краще вивчати залежність якости продукції від кількости. Оголосити боротьбу психольогії „заказу" Ми працюємо „на заказ" великого замовника — самої Держави, і двох ставлень не повинно бути. Навпаки, до великого замовника треба краще ставитись!

Треба уважніше ставитись до кваліфікованої робочої сили.

До тих же, що зловживають якістю продукції, слід вживати суворих заходів, аж до звільнення з роботи. **Треба навчитись культурно працювати.**

К. Куліч.

(„Пролетарська Правда", Київ).

Наука читання й омаста.

Учитель (питає сільського школяря, чому так часто не приходить до школи).

Ученик: Бо мушу пасти корови.

Учитель: То ти ніколи не навчишся читати!

Ученик: Мама казали, що без читання то можна жити, але без омасти то ні.

—o—

Смачна пімста.

— Що я бачу, ви такий завзятий веґетиріянець і їсьте заячу печеню?!

— То з пімсти! Заяці нищать капусту!

DO YOU KNOW WHY---They Ought to Carry Out Bird Nest Designs In the New Hats?

Drawn for this paper By Frank Leet

THE YOUNG GIRLS SHOULD WEAR A CHICKEN'S NEST

THE SUFFRAGET MIGHT WEAR AN EAGLE'S NEST

A LITTLE GOOSE'S NEST WOULD BE APPROPRIATE FOR SOME SILLY GIRLS

THE OLD MAIDS SHOULD HAVE HER NEST GARNISHED WITH A PARROT